

Пауль Целан

Фуга
(Вибрані вірші)

З німецької переклав Сергій Жадан

MERIDIAN CZERNOWITZ
2026

**Із книги «Мак і пам'ять»
(1952)**

Фуга смерті

Чорне молоко світанку ми п'ємо його ввечері
ми п'ємо його вдень і зранку ми п'ємо серед ночі
ми п'ємо і п'ємо

ми копаємо яму в повітрі там не тісно лежати
В домі живе чоловік він зі зміями бавиться й пише
він у сутінках пише в Німеччину

волосся твоє золоте Маргарито

він пише й виходить із дому і спалахують зорі

він свистом зове своїх псів

він кличе своїх євреїв щоб копали могили в землі
він наказує нам грати до танцю

Чорне молоко світанку ми п'ємо тебе поночі
ми п'ємо тебе зранку і вдень ми п'ємо тебе ввечері
ми п'ємо і п'ємо

В домі живе чоловік він зі зміями бавиться й пише
він у сутінках пише в Німеччину

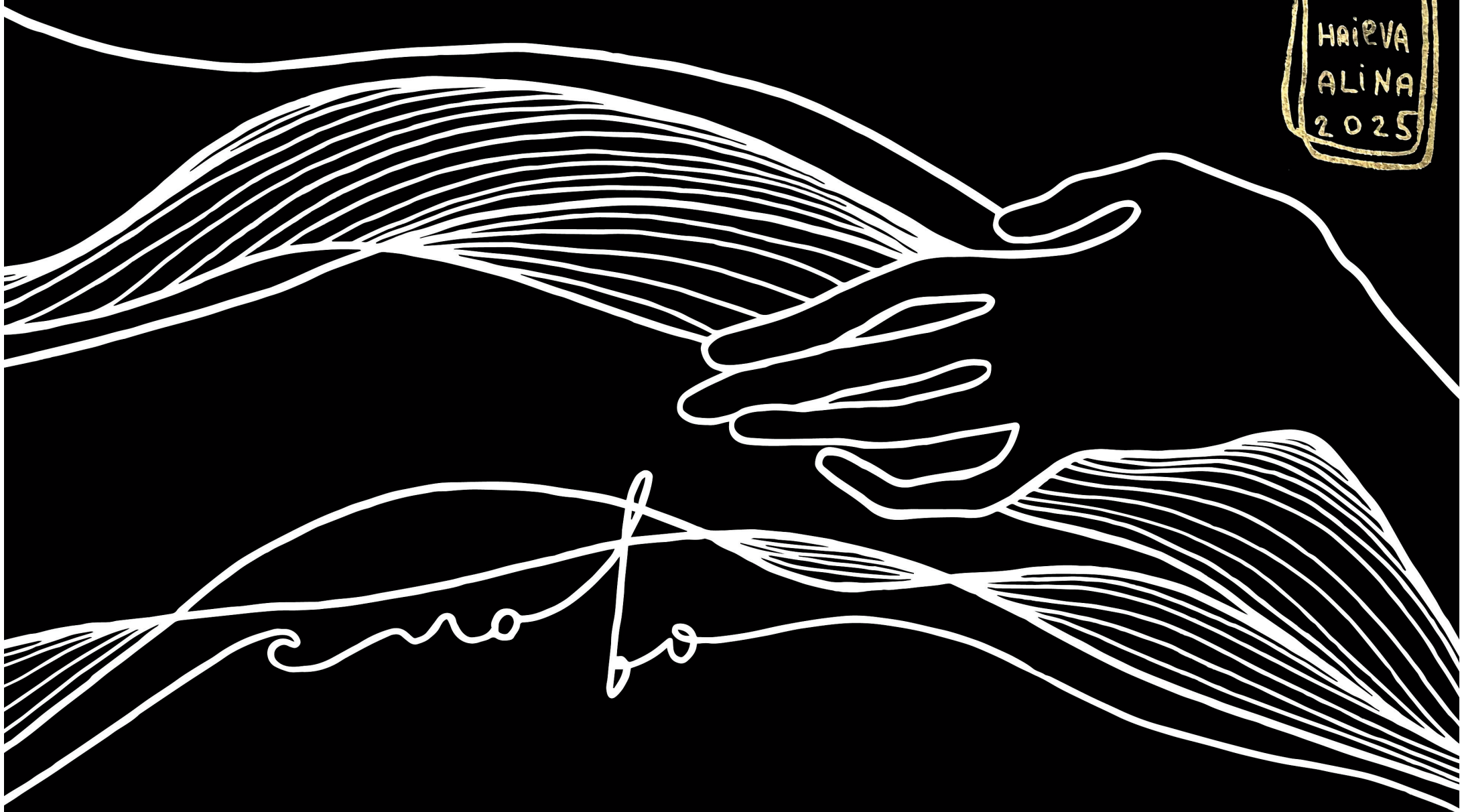
волосся твоє золоте Маргарито

Попіл волосся твого Суламїт ми копаємо яму

в повітрі там не тісно лежати

Він кричить глибше копайте цей ґрунт ви там
а ви співайте і грайте

H.A
HAIEVA
ALINA
2025

ви його кладете перед нашими братами і сестрами —

Ми розмахуємо сивим волоссям часу.

Ви нагадуєте нам: це блюзнірство!

Ми знаємо це,

хай ляже на нас провина.

Хай ляже на нас провина всіх засторог,

хай надійде бурхливе море,

рішучий вітер повернень,

опівнічний день,

хай надійде те, чого іще не було!

Хай людина встане з могили.

Лоївка

Монахи з кошлатими пальцями

розкрили цю книгу: вересень.

Ясон снігом жбурляє в засіви, що зійшли.

Нашийник з долоні дав тобі ліс,

так мертво ти ливною йдеш.

Це тьмяна блакить на волоссі твоїм,

я кажу про кохання.

Про мушлі кажу і хмари легкі,

в зливі човен брунькує.

Мале лоша стрибає над пальці читацькі —

вхід чорно відкрився, співаю:

як ми тут жили?

ТОЙ, хто серце своє вирве з грудей серед ночі,
той захоче троянди.
Стануть його і листя її, і колючки,
йому покладе вона світло своє на тарілку,
йому вона диханням келих наповнить,
йому зашумлять тіні любові.

Той, хто серце своє вирве з грудей серед ночі і
підкине його догори:
той ніколи не схибеть,
той камінням закидає камінь,
тому зазвучить кров із годинника,
тому вкаже його годину час на руці:
він може гратись найкращими м'ячами
і говорити про тебе і мене.

ДАРМА значиш серце на шибі:
князь мовчання
вербує солдатів на подвір'ї.
Свій прапор здимає на древку —
листок, що синітиме, щойно заосеніє;
меланхолії стебла вояцтву дає він і квіти годин;
з птахами у кучерях піде мечі він топити.

Дарма значиш серце на шибі: Бог є поміж гурту,
плащем оповитий, який уночі
із плечей твоїх падав на сходи,
тоді, коли замок стояв у вогні,
коли ти сказав так, як люди: кохана...
Плаща він не знає, і зірку не кликав, і йде за лист-
ком, що кудись летить.
«О пагін, — здавалось, він чує, — о квітко годин».

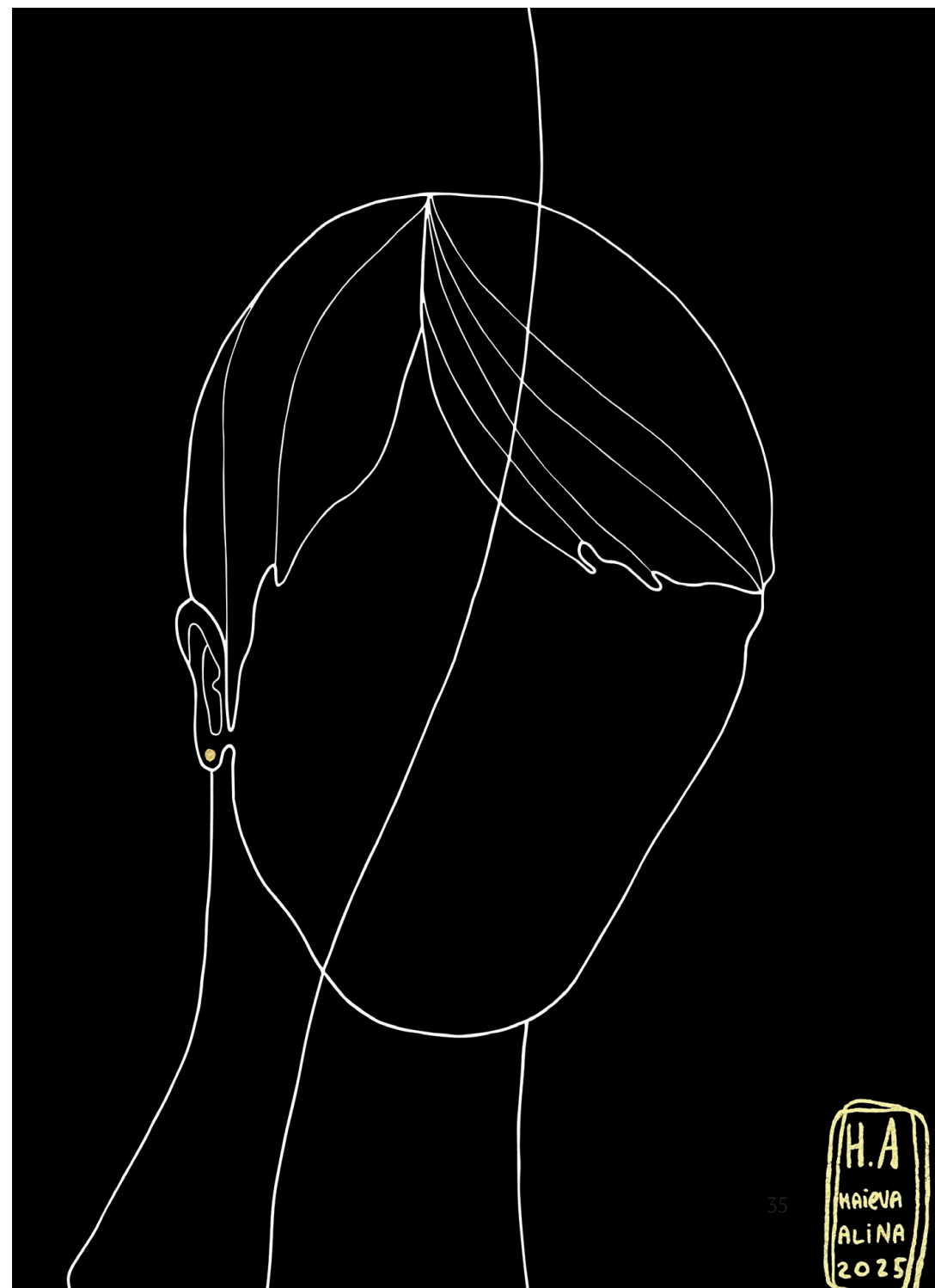
ОСОКОРЕ, біліє в пітьмі твоє листя.
В косах мами моєї не було сивини.

Україна, кульбабо, така зелена.
Світлокоса мама моя не прийшла.

Чорна хмаро, стигнеш при криниці?
Моя тиха мама плаче за кожним.

Зірко, ти плетеш золотисту стрічку.
Серце мами моєї зранив свинець.

Хто вас вирвав із петель, двері дубові?
Моя ніжна мама вже не прийде.

ПІСОК ІЗ УРН

Зелений від плісняви дім забуття.
Перед кожною брамою вітру світить
 синьо відтятоголовий музика.
Він б'є в барабан із моху
 й гіркого волосся міжніжжя;
нагноєним пальцем ноги на піску
 він малює твою брову.
Робить довшою, аніж була, й червонить твої губи.
Наповнюєш урни і пробуєш серце на смак.

СКРИПІННЯ сталевих чобіт десь серед вишень.
З шоломів скипить тобі літо. Темнава зозуля
спорами з діамантів малює його на воротах небесних.

Простоволосий застиг поміж зелені вершник.
Несе на щиті тьмяний усміх,
прибитий до вражої хустки зі сталі.
Обіцяний був йому сад для сновидців,
і спис його жде, щоб троянда його оповила...

Але босо повітрям іде той, хто схожий на тебе:
пряжки сталевих чобіт у спрокволих долонях,
проспить він свій бій, своє літо. Вишня кривавить йому.